

2. Обіг наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів в Україні : посібник / за ред. О. М. Джужі; МВС України. НАВСУ. Департамент Боротьби з незаконним обігом наркотиків. К., 2005. 107 с.

3. Організований наркобізнес (поняття, форми, підстави кримінальної відповідальності): монографія ; за заг. ред. Ю. В. Бауліна, Л. В. Дорош / Ін-т вивчення проблем злочинності. Акад. прав. наук України. Х.: Право, 2005. 255 с.

4. Піщенко Г., Тущенко О. Соціокультурні та геополітичні чинники поширення наркоманії та ВІЛ/СНІДу в Україні. *Право України*. 2005. №2. с.73–77.

Цой Ангеліна Едуардівна

курсант 3-го курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Березняк Василь Сергійович

старший викладач кафедри

кримінального права та кримінології

кандидат юридичних наук, старший

науковий співробітник

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЮ РЕЦИДИВАМ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ В УКРАЇНІ

Протягом останніх років значною проблемою в Україні є поширеність вживання наркотичних засобів, що спричиняє розвиток наркозлочинності, яка є однією з найбільших проблем сучасної правоохоронної діяльності. Актуальним питанням є діяльність правоохоронних органів спрямована на протидію злочинам у цій сфері, яка направлена перш за все на попередження та профілактику злочинів, пов'язаних із наркотиками, а потім вже на виявлення, розкриття та покарання.

Одним із напрямків діяльності правоохоронних органів є запобігання рецидивним злочинам у сфері незаконного обігу наркотиків зумовлена, в першу чергу, високим рівнем їх суспільної небезпечності, яка полягає у тому, що особа,

яка вчиняє рецидивні злочини, не піддалась виховному впливу застосованого до неї покарання. Слід враховувати, що ці особи є носіями злочинної субкультури, а часто і розповсюджувачами небезпечних інфекційних хвороб.

Запобігання злочинності – це різновид суспільної соціально профілактичної діяльності, функціональний зміст та мета якої полягає у перешкоджанні дії детермінантів злочинності через обмеження, нейтралізацію, а за можливості – усунення їхньої дії [1, с. 253].

Метою запобігання рецидивної злочинності у сфері незаконного обігу наркотичних речовин є протидія кримінальним процесам у суспільстві, забезпечення скорочення темпів росту рецидивної злочинності, а також боротьба із незаконним обігом наркотиків, тощо.

В Україні активно удосконалюється правового регулювання обігу в Україні наркотиків у тому числі за допомогою активної законотворчої діяльності у сфері протидії незаконному обігу наркотиків та прекурсорів, впроваджуються програми ресоціалізації та реформують нормативно правові акти, які передбачають кримінальну відповідальність за рецидивні злочини у сфері незаконного обігу наркотиків, тощо. В основу такої діяльності покладено аналіз міжнародного досвіду запобігання незаконного обігу наркотиків та рецидиву злочинів, а також результати наукових досліджень та практичної діяльності правоохоронних органів, установ виконання покарань, медичних, освітніх закладів, тощо.

Аналізуючи статистику злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків вчинених протягом 2017-2019 років, найбільшу частку злочинів у структурі накозлочинності становлять злочини, передбачені ст. 307 та ст. 309 Кримінального кодексу України. Серед цих злочинів значну частину становлять рецидивні злочини. При цьому, близько 70,0% випадків закриття кримінальних справ були пов'язані із застосуванням до підсудного (підсудної) спеціальних видів звільнення від покарання.

Варто сказати, що застосування спеціальних видів звільнення від покарання (ч. 4 ст. 307. ч. 4 ст. 309 КК України) відбувається за умов, якщо особа добровільно здала наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги і вказала джерело їх придбання, або сприяла розкриттю злочинів у сфері обігу цих засобів або речовин, добровільно звернулась до лікувального закладу і розпочала лікування від наркоманії.

Під час застосування спеціальних видів звільнення від покарання виникають наступні складнощі та проблеми, а саме: суди не завжди перевіряють достовірність довідок про початок лікування, наданих підсудними,

не беруть до уваги що згідно з висновком експерта особа не потребує лікування від наркоманії, оскільки від неї не страждає, а медичні довідки часто видаються в день судового засідання або за день до нього, не дають оцінки тому факту, що бажання лікуватись у підсудних виникає безпосередньо перед судовим засіданням [2].

Виникає необхідність вдосконалення застосування покарання за злочини, передбачені ст.ст. 307 та 309 КК України, до осіб, які є споживачами наркотиків, мають психічні і поведінкові розлади внаслідок вживання наркотиків або наркозалежними. Яскравим прикладом покарання за злочини в сфері незаконного обігу наркотиків є законодавчо закріплена у Великобританії практика призначення особі іспитового строку або громадських робіт для осіб, які зберігали або придбали незначний об'єм наркотичних засобів для власного споживання, при цьому суд може додатково визначити умови лікування, слідкувати за успішністю його проходження [3].

Загалом, варто виділити першочерговий захід запобігання рецидивним злочинам у сфері незаконного обігу наркотиків такий як удосконалення кримінального, кримінально-виконавчого законодавства та нормативної основи діяльності суб'єктів запобігання цим злочинам. Підвищенню ефективності кримінально-правових заходів запобігання рецидивним злочинам у сфері незаконного обігу наркотиків та ресоціалізації осіб, що їх вчинили, сприятимуть зміни до Кримінального кодексу України та Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк», які будуть спрямовані на:

- створення механізму зниження ризиків уникнення кримінальної відповідальності особами, які беруть участь у незаконному обігу наркотиків, за умови застосування до них спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності за деякі злочини у сфері незаконного обігу наркотиків (наприклад, закриття кримінального провадження лише при умові успішного завершення курсу лікування, недопустимість повторного застосування спеціальних видів звільнення від покарання);

- реалізацію заходів реорганізації центрів соціальної адаптації, а саме: структури центрів, визначення кола клієнтів, переліку послуг соціального патронажу, які надаються, тощо.

Бібліографічні посилання

1. Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (Із

змiнами, внесеними згiдно з постановою Пленуму Верховного Суду України вiд 18 грудня 2009 р. № 16): Постанова № 4 Пленуму Верховного Суду України. URL: <http://www.scourt.gov.ua> (дата звернення 22.01.2019).

2. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримiнологiї: теорiя i практика. Кн. 1: Теоретичнi засади та iсторiя української кримiнологiчної науки. – К.: Видавничий Дiм «In Юре», 2007. С. 253.

3. Альтернативные наказания для наркоманов в странах членах ЕС. URL: <http://www.scourt.gov.ua> http://www.narkotiki.ru/5_3188.htm (дата звернення 22.01.2019).
